

УКРАЇНСЬКІ ВЕЧОРНИЦІ

Мета: ознайомити учнів із традиціями українських вечорниць; розширювати світогляд учнів; розвивати мовлення, творчі здібності; виховувати повагу та інтерес до традицій українського народу.

Хід заходу

На сцені — піч, стіл, лавки, горщики, рогачі, кочерга, рушники, ряднинки, стільці, відра, коромисло. На заднику сцени — місяць, зорі.

Дід

Щось добреньке з'їсти хочу,
Тільки що — не знаю й сам.

Баба

Голови б ти не морочив!
Що зварила — те й подам.

Дід

Варенички, борщ і каша,
В животі від них бурчить.

Баба

Вередливий став ти, діду,
Що тобі іще зварить?

Дід

Знаєш, бабо, ти не сердься,
Я, мабуть, би з'їв оце...
Коровай із борошенця,
А туди ще вбить яйце.

Баба

От же клятий!
Хоч бери й тікай із хати.
Будь по-твоєму, спечу.

(Виходить.)

Дід

Ти готуй, стара, швиденько.
Повечеряєм гарненько.
(Баба в мене молодець!)

Але гріх самому їсти

Цей рум'янений хлібець.

(Входить баба.)

Дід

Пам'ятаєш, моя любя,

Як були ми молоді,

Напечеш, бувало, хліба —

Повна хата молоді...

Баба

О-о-о..! Танці, співи, сміх до ночі,

Вечорниці... А тепер..?

— Наталко, ти вже впоралась по господарству?

Наталка. Впоралась, впоралась. Вже й темно, зорі зійшли, а дівчат немає. *(Стук у двері.)*

Дівчатка. Господарю! Господарю! Чи впустите до хати?

Наталка. Піду відчиню! Заходьте! Заходьте!

Дівчатка (по черзі)

— Доброго Вам здоров'я, господарі!

— Добрий вечір, тітко Наталко!

— Добрий вечір у вашій хаті!

— Хай вам Бог допомагає!

Баба. Казали Боги, щоб і ви помогли! І ви будьте здорові. Заходьте!

Дівчатка. То ми оце перші прийшли?

Наталка. Атож. Роздягайтеся, готуйтеся. Будьте, як дома.

Дівчатка. Я в печі розпалю. А я попідмітаю долівку.

Наталка. Та що ви? Піч протоплена, хата підметена. Допоможіть лише вареників наробити.

Дівчатка. Та це ми швидко зробимо, та ще всі гуртом!

Наталка. Одарко, а ти візьми відра, коромисло та принеси води свіжої.

Одарка. Добре, принесу водички свіженької.

Наталка. Ну, дівчата, беремось за вареники! *(Сідають за стіл, розмовляють, ліплять вареники.)*

Баба. Щось вас сьогодні не густо. Парубки десь забарились.

Дівчатка (по черзі)

— Та й дівчата не всі прийшли.

— Катря заміж вийшла, то вже й не прийде.

— Оленка з Петром від людей ховаються.

— Мотря з Галиною до тітки Варки на вечорниці завжди бігають. Їм туди ближче.

— А Галину мати не пустила. Казала: «Як підеш, то як візьму батога, то битиму, ой битиму!»

— Мене теж мати раніше била.

Дівчатка співають пісню «Била мене мати» і водночас ліплять вареники.

Чути стукіт у двері — парубки прийшли.

Хлопці. Господарю! Чи впустите до хати? Вміємо співати, танцювати!

Баба. Заходьте, хлопці!

Хлопці (по черзі)

— Добрий вечір, господине!

— Добрий вечір, господарю!

— Мир у вашу хату!

— Будьте ласка нас прийняти! Бог вам дасть зарплату!

— Чули ми, що у вашій хаті сьогодні вечорниці.

— А ви нас зустрічайте, пригощайте вареничками смачними та масними.

Дід і баба (співають та пританцьовують)

Варенички непогані,

Варенички у сметані.

Хлопці. Вечорниці починаймо, славному пісню заспіваймо! (*Виконують пісню «Ой, є в лісі калина».*)

Катря. Мені сьогодні такий сон наснився! Ніби йду я полем, а назустріч, далеко-далеко, парубок! Та такий гарний! Чорнявий! Високий! Я задивилася на нього, спотикнулась і впала... А він підходить і руку подає...

Дівчинка. І що?

Катря (сердито). Та!.. Мати розбудила! Корову доїти! До чого це, тітко Наталко?

Наталка. А до того, що заміж ти хочеш. От що, Катре!

Катря. Та ви все жартуєте!

Дівчинка. А я знаю, як на хлопців ворожити!

Дівчата. Як?

Дівчинка. Треба напекти балабушок — кожна дівчина одну. Потім розкласти їх на долівці, випустити собаку, чию балабушку першу з'їсть, та дівчина й вийде перша заміж.

Дівчинка. Так балабушок у нас немає!

Дівчатка. От біда! А вареники підійдуть?

Наталка. Підійдуть! Дівчатка, беріть по варенику та позначте кожна свій. Розкладайте на рушнику!

Заходить Одарка з коромислом та відрами.

Дівчинка. Одарко, ти, мабуть, заснула біля криниці чи що?

Одарка. Та!.. Роман причепився, з відер воду виливав! Отам, у полі...

Дівчатка співають пісню «Ой у полі криниченька».

Одарка. А чого це ви вареники на долівці порозкладали?

Дівчинка. Ворожити будемо! Клади й свого! Слухай, треба випустити собаку і чийого першого вареника з'їсть, та дівчина першою і вийде заміж.

Одарка (здивовано). У цьому році?

Дівчинка. Авжеж!

Одарка. Так впускайте ж Сірка!

Наталка. Та нема ж Сірка вдома. Ще на тому тижні світ за очі забіг — старий був. Останнім часом так і з будки не вилазив.

Дівчинка. Що ж його робити? Одарко, а Роман ще коло криниці?

Одарка. Мабуть, ще там. Я ж води так і не набрала. А навіщо він тобі?

Дівчинка. А ми його замість пса використаємо! Він же не знає, де чий вареник, от хай і з'їсть.

Одарко, гукай Романа.

Одарка (гукає). Ром-а-а-а-н-е-е-е! Рома-а-а-а-н-е-е-е! (Заходить Роман.)

Роман. Чого тобі? Добрий вечір! Доброго здоров'я всім!

Дівчинка. От що, Романе! Бачиш вареники?

Роман. Ну, бачу!

Дівчинка. Ото ж бери одного та й з'їж, чи два, а то й всі з'їж.

Роман. Та я не голодний!

Дівчинка. Дівчата ворожать, просять, з'їж!

Усі дівчатка. З'їж, Романе!

Роман. От причепились! Ну, добре вже, з'їм. (*Пробує руками.*) Холодні вже. О, оцей найтепліший. З'їм цей.

Дівчатка сміються.

Роман. А чого це ви хихикаєте?

Дівчинка. Та з'їв ти вареника Мотриного, то в цьому році вона першою й вийде заміж.

Роман. Опа! То скоро й на весіллі погуляємо!

Дівчинка. Дівчатка, давайте затанцюємо. Нехай наша баба молодість згадає! (*Виконують танок.*)

Хлопець. Бабусю, а ваша онука ходила до школи?

Баба. Ходила.

Хлопець. Ото, мабуть, я її і не впізнав.

Нашу Нату не впізнати,—

Модна зачіска у Нати.

Дивна зачіска нова:

Розкуйовджене волосся,—

На всі боки піднялося,—

Мов копиця, голова!

Ната в класі йде до парти,

А навколо смішки-жарти.

— Звідки зачіски нові?

Посміхнувся Боря хитро:

— Це, мабуть, від того вітру,

Що у неї в голові!

Парубок

А мені було:

Пірнув аж на дно я

У море студене,

Аж раптом: акула

Прямує до мене.

Роззявила пащу,

Як тільки могла...

А я тут як свисну! —

Вона й утекла!

Молодь

А як же ти свиснуть

На дні умудрився?

Ти, часом, не в рака

Свистіти навчився?

Хлопець. А яке ж свято без снігу? (*Подивіться за вікно.*) Падає тихесенько сніг-сніжок.

Учасники виконують пісню «Перший сніг».

Дівчинка

Така завірюха надворі піднялася!

Закрий щільніш кватирку, Боря,

Бо дуже холодно надворі.

Боря

А як закрить її щільніше,

Хіба надворі потепліша?

Дід. А послухайте, що вам старий розкаже!

— Скажи, зозуле, скільки літ?

— Ку-ку! — зозуля у відповідь.

Панько сміється:

— Дуже мало! —

Всього два роки накувала!

Сестричка ж мовила Паньку:

— Я знаю, чому тут два ку-ку!

Від неї правду ти почув:

Два роки ти у другім був.

Дівчинка

Мне хустиночку в руці,

Гірко плаче Віра:

В мене п'ять було стільців,—

А тепер — чотири.

Взявся братик рахувать:

— 1, 2, 3, 4, 5!

— Віро! Плакати облиш:

Ти ж на п'ятому сидиш!

Хлопець. Хлопці, дівчатка, я вчора з поросятами балакав.

— Не впізнають вас, поросята,

Ви чистенькі, мов качата!

— Ми сьогодні покупались,

На хро-хроніку знімались.

Дівчинка. Гей, дівчатка, парубки, нумо грати у сніжки! (*Грають у сніжки, потім виконують пісню «Свято зими».*)

Дівчинка. А у баби Гапки так уже і квочка сидить.

Бабуся каже:

— Глянь в гніздечко!

Курчатко клюнуло з яєчка.

Пита здивовано внуча:

— А влізло як туди курча?

Парубок

— Ого! Де це ти порвав штани?

Лазив знов по кавуни?

— Кавуни не винні:

Лазив я по дині.

Молодь

Розплакалось хлопча:

— Я хочу калача!

— Та он же калачі,—

Візьми їх у печі!

— Не хочу! Їж сама!

Я думав, їх нема!

Молодь. Хлопці, дівчатка, хто відгадає загадку?

Я голочками вкрита.

Без листя деревинка.

Мій дім — лісок хороший.

Скажи, хто я?

Дівчина. Молодці, швидко відгадали. (*Співають пісню «Ой ялинко, зелененька».*)

Парубок

Щось ми, хлопці, засиділись.

Гей, музики, заграйте такої,

Щоб аж у хаті було тісно.

Виконують гопачок. У цей час Семен засинає на стільці.

Дівчинка. Хлопці, дівчатка, дивіться! Наш Семен заснув!

Семен. Га! Що? Я не спав!

Дівчинка. Ти спиш, Семене, при вікні?

Семен. Ні!

Дівчинка. То, може, плачеш в тишині?

Семен. Ні!

Дівчинка. Одержав вісті ти сумні?

Семен. Ні!

Дівчинка. А двійок не було в ці дні?

Семен. Ні!

Дівчинка. То просто думаєш, дивак!

Семен. Так.

Дівчинка. Про що ж ти думаєш, Семене?

Семен (відштовхує дівчинку, сердито). Щоб відчепилась ти від мене!

Дівчинка

Вже й вечірній морок висне.

Нічка зорі запалила.

Українська наша пісня

Серце й душу звеселила.

Учасники виконують пісню «Ой, чий то кінь стоїть».

Баба. Гарні вечорниці в нашій хаті! Добре, що прийшли до нас на вечор ниці. Бачу, вмісте веселитись, жартувати, танцювати.

Дід. І ми, старі, згадали свою молодість. Та на порожній шлунок не довго жартуватимеш. А що, бабо, вареники готові?

Баба. Готові. То ж сідайте до столу, будь ласка.

А глядачів скільки у залі? То це теж наші гості, і по очах бачу, теж вареничків хочуть. Зараз, зараз скуштуєте. Дівчатка, пригощайте гостей.

Дівчатка роздають вареники.

Дівчинка

Ой, мабуть, давайте, люди,

За гостину дякувати будем

І за те, що гарно приймали,

І за те, що смачно частували.

Хлопець

Нехай ваша добра хата

Буде радістю багата,

І ділами, й пирогами,

І гостями, і друзями.

Дівчинка

А ще бажасмо сили,

Щоб ніколи не хворіли,

Щоб люди поважали,

Щоб діти шанували.

Хлопець

Щастя, здоров'я не на один рік,

А на цілий вік!

Усі. З Новим роком! (*Виконують пісню «Новий рік».*)

Дівчинка

Отакі-то вечорниці!

Добраніч, господарі!

Усі. На все добре!

Хлопець. А на прощання заспіваємо ще одну пісню та й розійдемося по домівках.

(Виконують пісню «Розпрягайте, хлопці, коней».)